

SHOT – SOCIETY FOR THE HISTORY OF TECHNOLOGY ANNUAL MEETING, SINGAPORE 22.–26.6.2016

Aaro Sahari, Saara Matala
& Ellan Spero

Yhdysvaltalainen teknologian historian järjestö Society for the History of Technology (SHOT) piti kesäkuussa vuosittaisen konferenssinsa Singaporessa. Kyseessä oli vuonna 1958 perustetun yhdistyksen ensimmäinen konferenssi Pohjois-Amerikan tai Länsi-Euroopan ulkopuolella: Paikan valinta heijastelee pyrkimystä edistää aikaisempaa globaalimpaa näkökulmaa tekniikan historiaan ja sen tutkimukseen. Osittain konferenssin kanssa päällekkäin 23–24.8 samalla yliopistokampuksella järjestettiin myös kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n konferenssi, joka keskittyi ydinenergian ja ydinteknologian käytön vaikutuksiin yhteiskunnan näkökulmasta. Luentotilaisuuden olivat avoimena molempien konferenssien osallistujille.

SHOTin historian suurimman konferenssin järjestäminen toisella puolella maailmaa oli selkeästi haaste, mutta konferenssi onnistui tavoitteessaan lisätä vuorovaikutusta Itä-Aasian ja toisaalta Yhdysvaltain ja Länsi-Euroopan välillä. Lähes kaikki sessiot oli onnistuttu rakentamaan ainakin kansainväliselle pohjalle ja useissa sessioissa oli esittäjiä eri mantereilta. Teknologian ja tiedon luonne kansalliset rajat ylittävinä ilmiöinä näkyi myös useiden sessioiden teemoissa.

Toisaalta kansainvälisyyden haasteet sekä käytännön järjestelyissä että akateemisessa vuorovaikutuksessa olivat toistuvasti

esillä. Yhdistyksen puheenjohtaja Francesca Bray kiinnitti puheessaan huomiota käytännön hankaluuksiin kommunikoinnissa eri kieli- ja kulttuurialueilta tulevien tutkijoiden yhteistyössä. Englannin kieli, hyvin tai huonosti taidettu, yhdistää konferenssin eri maista tulevat osallistujat, mutta toisaalta antaa etulyöntiaseman kieltä äidinkielenään puhuville. Kansainvälisessä yhteistyössä yhden kielen hegemonia on käytännöllinen tosiasia, mutta yhteistyön syventämisessä kielitaidon muodostamiin rajoihin on myös kiinnitettävä huomiota: ”Boundaries of our language are boundaries of our world”.

Mitä moderni tarkoittaa? Tämä kysymys nousi esille konferenssin juhlapuheissa, vartta vasten järjestetyissä sessioissa, sekä Singaporen ostoskeskusten valomeressä vaeltavien välisissä keskusteluissa. Vapautettuna euro-amerikkalaisesta kontekstistaan SHOT saattoi peilata avoimemmin länsimaisia ennakkokäsityksiä teknologisesta kehityksestä ja teknologian transnationaalista liikkeistä. Vastauksia ei ehkä saatu tai ollut tarkoitukseen saada mutta keskustelupiiriin laajentaminen näytti ainakin onnistuneen.

Konferenssin avasi toimija-verkostoteoriaa pitkään kehittänyt ranskalainen sosiologi Bruno Latour ympäristömuutoksen teknologisia merkityksiä ja ulottuvuuksia luotaavalla esitelmällään Gaiasta, biosfäärin määritelmistä ja antroposeenista. Latourin monimediainen lähestyminen teknologian sosiaaliseen tutkimukseen ja teknologisesti tiedostavaan yhteiskunnallisen vaikuttamiseen on johtanut tämän arvioimaan uudelleen ympäristökäsitysten rakentamista modernisaatioteorioiden ja niiden kritiikin kautta. Singaporessa hän esitteli tilallisen maapallon (globe) ajatuksen kyseenalaistavan kelmun (pellicule) käsitteen. Sen avulla voidaan tuottaa kriittisen alueen (critical zone) mallia hyödyntäen yhteisöllistä herkkyyttä sellaisten ilmöiden tiedostamiseen, jotka ovat ihmisen mittakaavalle vieraita ja täten näkymättömiä.

SHOT pidettiin University Townin uudella campuksella. Taustalla isäntänä toiminut Tembusu College. Kuva: Aaro Sahari.

Kodin teknologioita pitkään tutkinut Ruth Schwartz Cowan piti konferenssin keynote-esitelmän. Hän rakensi tarinallisen kudelman Kuuban lähihistorian ympärille kuvaillen niitä yhteisöllisiä ongelmia, joihin saarivaltio ajautui Neuvostoliiton romahduksen jälkeen. Cowan arvioi uudelleen kotityön sukupuolittuneita käsityksiä köyhyden ja identiteetin käsitteiden avulla (thinking with not thinking about) sitoen näin teknologian historian tutkimusta sukupuolen ja identiteetin tutkimuksen perinteisiin. Kuuballe elintärkeän teknologistaloudellisen huoltoketjun katkettua saarelle alkoi muodostua naisten asuinyhteisöjä, joille annettiin pian nimi ”inventos,” keksinnöt. Miesten perinteisten työmallien romahtaminen johti kotityön merkityksen ja sen jous-

tavien selviytymismallien korostumiseen ja naisten välisten vuorovaikutusverkostojen korostumiseen. Tämän kehityksen kautta Cowan kehotti teknologian historian tutkijoita arvioimaan uudelleen työn käsitettä erilaisten identiteettien avulla.

SHOT:n korkein ansio, Leonardo da Vinci -mitali myönnettiin tänä vuonna Ronald R. Klinelle. Vuodesta 1987 Cornellin yliopistossa työskennellyt Kline tunnetaan parhaiten tutkimuksistaan sähkötekniikan professionalisaatiosta ja kybernetiikasta. Konferenssissa pitämässään juhlaesitelmässä hän nosti esiin teknologian käytön sekä ihmisten ja koneiden välisen vuorovaikutussuhteen keskeisenä teemana teknologian historiassa juuri nyt.

Ennen varsinaista konferenssia 21 kesäkuuta pidettiin toinen vuosittainen THATCamp-tapahtuma Singaporen teknologian ja designin yliopistossa (SUTD). Tapahtuman järjestivät Ellan Spero (MIT/SUTD), Catelijne Coopmans (NUS) ja Eric Kerr (NUS). Tämän ”epä”konferenssin idean saatiin vuoden 2014 vastaavasta tapahtumasta. Tapahtuman tarkoituksena oli saattaa teknologian historian tutkijat, tieteen ja teknologian tutkijat, opiskelijat, opettajat, teknologian kannattajat ja muut toimijat yhteen keskustelemaan ja vaihtamaan ideoita pedagogiasta. Erityistä THATCamp:lle on se, että etukäteen lähetetyistä ideoista luodaan yhdessä päivän ohjelma paikan päällä. Nyt ohjelmaan valittiin muun muassa verkko-opettamista, Wikipedia-ympäristöjen ylläpitämistä, objektilähtöistä opettamista, simulaatioiden ja mallinnusten kriittistä opetuskäyttöä, sekä matalan teknologian opetusstrategioita. Päivän päätteeksi työryhmät esittelivät tuloksiaan ja jakoivat ideoita sekä kävivät läpi aiheiden ongelmia. Keskustelua aiheesta jatkettiin varsinaisen konferenssin yhteydessä. Pedagogia-aiheesta on tarkoitus jatkaa myös tulevilla konferensseilla.

SIGit (Special Interests Group) eli erikoisalaryhmät ovat SHOT-konferenssien leimallinen piirre. Perinteiseen tapaan ryhmät tapasivat konferenssin aikana sekä viimeisenä päivänä erilaisissa yhteistapaamisissa. Esimerkiksi mainittakoon Prometheuksen, insinöörien ja insinööri-koulutuksen SIGin sekä WITHin, sukupuolinäkökulmasta kiinnostuneen SIGin yhteinen työpaja. Singaporen konferenssissa esiteltiin myös uusi erityisryhmä ECIG (Early Career Interests Group) tohtoriopiskelijoille ja vastaväitelleille tutkijoille. ECIGin nimissä järjestettiin nyt vasta kaksi epävirallista illanviettoa, mutta konferenssin jälkeen ryhmän asema virallistettiin vakituisesti SIG:ksi. Toivottavasti jatko-opiskelijoiden aloitteesta syntynyt yhteistyö jatkuu ja kehittyy tulevilla konferensseilla.

Seuraavaksi yhdistys palaa Amerikan mantereelle. SHOT 2017 järjestetään Philadelphiassa, Pennsylvaniassa 26.–29. lokakuuta.

Lisätietoa:

SHOT: <http://www.historyof-technology.org/>

THATCamp: <http://shot2016.thatcamp.org/>